

De Princenhutte, behorend bij het erf Heuvelsland in Klein Dochteren

Ben de Graaf

Deze bijdrage is een verslag van een bijzondere waarneming, die in 2004 werd gedaan voorafgaand aan de bouw van het Staring College. De vondsten blijken in verband te staan met de geschiedenis van de huttenlieden.

Fragment Waterschapskaart 1863.

Jaren geleden kwam ik op oude kaarten altijd een perceel grond tegen wat mij heeft bezig gehouden. Het perceel komt al voor op de Waterschapskaart uit 1863 onder perceelnummer 541 t/m 543.

Het betreft een stuk grond met een afmeting van circa 50 meter lengte en circa 35 meter breedte. Door dat het er zo rechthoekig uitzag vond ik het bijzonder. Het leek net een schilderijlijst. Verder heb er eigenlijk geen aandacht meer aan geschonken, totdat ik in 2004 in de Stentor las dat er op deze locatie gebouwd zou gaan worden.

Het egaliseren van de gronden was inmiddels al aangevangen. Het werd dus tijd om het eens van naderbij te bekijken. Ik heb me aangemeld bij het bouwbedrijf om te vertellen wat ik kwam doen. Er waren geen problemen.

Het onderzoek

Begonnen werd aan de westzijde langs de rondweg, precies op de locatie die mijn belangstelling had. Er werd circa 50 a 60cm zwarte bouwvoor weg gegraven. Er onder lag geel zand met ijzervlekken. Langzaam werd het duidelijk dat de aftekening van de rechthoek zich in de bodem voortzette. De buitenlijn bleek te bestaan uit een soort greppel, die netjes in het gele zand afgetekend lag. Er binnen in werd een smallere greppel zichtbaar. Het bleek hier om een sleuf te gaan waarin paalsporen waren te zien. De breedte van de smalle greppel was circa 50cm. De greppel was gevuld met grijs vuilzand, waarin iets houtskool zat. De afmeting van de binnengreppel bleek later de omvang van een huis te zijn geweest. De greppel was met schuine kanten zichtbaar. De ruimte tussen de twee greppels was circa drie meter.

Binnen- en buitengreppel.

Detail van de binnengreppel.

Binnen- en buitengreppel.

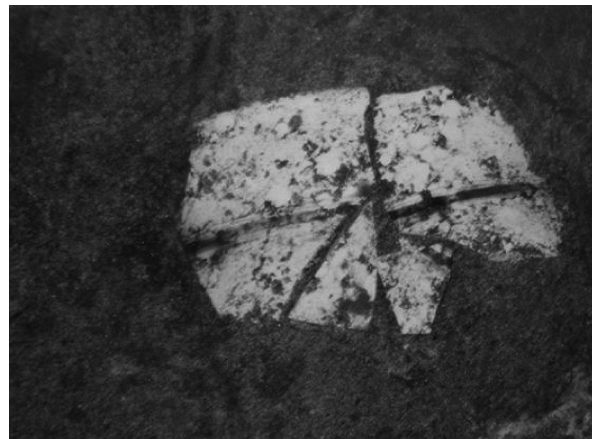
Binnengreppel met paalspoor.

Binnengreppel.

Cirkel van de afvalkuil

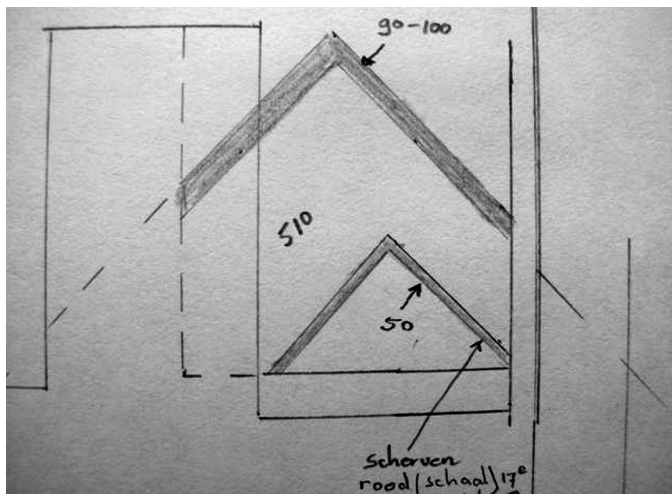
Aardewerkfragment Westerwald 18^e eeuw.

Aan de zuidwestzijde van de huisplattegrond tekende zich een bijna ronde cirkel af, dit leek op een afvalkuil. Het bleek zo te zijn. Er kwam wat scherfmateriaal uit te voorschijn, afkomstig van Westerwald aardewerk. Het betrof een deel van een pot, blauw-grijs en zeer hard gebakken, zogenaamd gres. Verder wat roodbakken fragmenten vermoedelijk van kookpotjes. Ook was er wat botmateriaal, vermoedelijk afkomstig van de koe en het varken. Deze gegevens waren voor mij wel degelijk van belang, er bleek dus bewoning te zijn geweest. Maar wat voor bewoning? Gezien de aardewerkfragmenten zal het gaan om de periode 1750-1800.

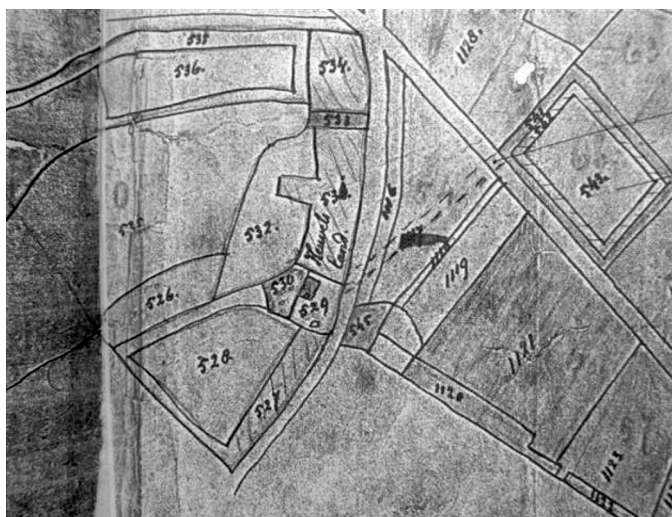
Heuvelsland

Na het veldwerk ben ik naar de eigenaar van de nabij gelegen boerderij “Heuvelsland” gegaan. De eigenaar is de heer L.J. Woostenek. Hij wist niet veel van het verleden van het gebied, maar overhandigde mij wel een partij stukken, met onder andere een deel van de genealogie van de familie Heuvelsland. Voor mij heel interessant, maar het was te veel om het aan zijn tafel door te spitten. Ik mocht het geheel mee naar huis nemen om daar het door te nemen.

Het viel mij op dat er in de stukken over een “Princenhutte” werd geschreven. Hier woonde een Roelof Heuvelsland alias “de Prins”. Hij leefde van 1711 tot 1790. Verder was er nog Harmen of Herman Heuvelsland (1708-1758?), gehuwd met Maria Thiessink in 1734. Herman werd genoemd Herman Janzen Princenzoon.

Veld tekening.

Tekening van de gronden in eigendom van Berent Draafsel, gebruikt in de verkoop catalogus. Enkele percelen om de Princenhutte heen heten de Vilderskamp en de Veldkamp beide aan de noordzijde.

Conclusie

De locatie van het gevonden huisplaatsje is de vermoedelijke vestiging van de familie Heuvelsland in Klein Dochteren, die later een ander huis hebben laten bouwen een eindje verderop aan de huidige Verlengde Albert Hahnweg. Ook is het mogelijk dat hier een familielid woonde, die een zogenaamde “pauper” of arme was. De eerst genoemde Heuvelsland is van ca. 1680 tot 1755 in de stamboom genoemd. Later vond ik de genealogie van de familie waarin in 1685 Jan van den Heuvelskamp alias Princen-Prins wordt genoemd. Deze was landman. Hij was getrouwd met Geertjen, en zij hadden vier zoons en twee dochters.

In verkooplijsten van het erf in 1873 wordt de grond ook als eigendom genoemd. De koper was Albert Menger, van beroep landbouwer. De schuur naast het erf heeft een steen in de gevel met het jaartal 1874 erin. De schuur is dus kort na de aankoop opgericht. Menger heeft alles gekocht van Berent Draafsel, landbouwer in Laren voor een bedrag van 4266 gulden en 96 cent. Ik ga niet verder over het Heuvelsland omdat ik de locatie van de Princenhutte denk te hebben gevonden.

Huttenlieden

Naar gewoonrecht werd op het platteland aan armen toegestaan in één nacht een hut te bouwen en op de grond er om heen een zogenaamde “Kielspitte” te graven. Er resten geen rechten voor huttenlieden. De gegraven kielspitte erom heen is toch wel een bewijs dat zich hier de Princenhutte heeft bevonden. Het vreemde perceel kan worden verklaard als een locatie waar zo’n hut met kielspitte heeft gestaan. Het perceel dat er zo vreemd heeft uit gezien is nu wel verklaard wat het is geweest. Helaas bestaat het nu niet meer, want het Staring College is er nu op gebouwd, evenals op de omliggende stukken grond, die ooit tot Heuvelsland hebben behoord.

De tijd heeft alles achterhaald.